

Naročnina

za državo SHS:
a) po pošti mesečno Din 12
b) dostavljenom dom
mesečno 10

za inozemstvo:
mesečno Din 20

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 15
v inozemstvu 35

Mesečna priloga: Vestnik SHSZ

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostopna petina vrsta mali
oglas po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglasi nad 45 mm vi-
šine po Din. 2.—, poslani ita
po Din. 3.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poštmina plačana v gotovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nevrakirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprav. št. 326.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 350 za naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb 39.011, sarajev 7563, praška in dunaj. 24.797

Kriza.

Parlamentarna koalicija med radikali
a demokrati je bila že od vsega početka
odobnejša divjemu zakonu kakor pa pra-
i parlamentarni zvezi. Obe stranki veže
amo želja po izključni nadvladi v drža-
i, in iz te obojestranske želje izvira tudi
rezmejno medsebojno tekmovalstvo in so-
raštvo.

V ogabni igri za nadmoč in prevlast
o se pokazali radikali za dokaj spretnej-
e mojstre kakor demokratje. Demokratom
e v dveletni parlamentarni borbi še nik-
lar ni posrečilo »izigrati« radikale, do-
im se je »izigravanje« staremu mojstru
alkanske parlamentarne taktike doslej še
redno posrečilo.

Pašičeva ofenzivna taktika je bila ve-
mo močnejša kakor defenzivna demokra-
ov. V boju za ustavo so demokratje pred
adikali vedno kapitulirali. Kapitulirali so
red radikali tudi v najbolj načelnih svo-
ih vprašanjih; zatajili so v ustavnem boju
voje »jugoslovanstvo«, glasovali so za
SHS, postali so socialni reaktionarci naj-
istejše vrste — seveda, vse to po njihovem
strdlju samo v »interesu državne konsol-
idacije« in »državotvornosti«, po mnenju
n prepričanju vseh trezno mislečih mož
a so požirali svoje dane besede le zato,
la ostanejo na vladi in da ne bi svet pre-
čito videl, kako so jih radikali z gibom
nezinca izrinili iz vlade ven in jih postavi-
li pod kap.

Kolikor bolj pa se bliža nova volivna
loba, toliko bolj goreča je postala želja ra-
dikalov, da se sitnega demokratskega ba-
sta iznebe in sami zasedejo vsaj mesto
otranjega ministra, ki bo »delal« volitve
rez demokratov. Vsaj brez srbijanskih
lemokratov, kajti »prečanski« demokratje
od vodstvom Pribečevića, itak niso nič
lrugega kakor najponižnejši hlapi Pri-
šičeve politike, ki ubogajo gospoda na mig
n živžg.

Zato je Davidovičeva afeta v demo-
ratskem klubu Pašiču in Pribečeviću ja-
o dobro došla ne kot vzrok, ampak kot
ovod za otvoritev krize. Z otvoritvijo kri-
e Pašič še zdavnaj ni hotel reči, da hoče
ti on, ampak je le demokratom zagrozil,
la jih lahko brne, kadar jih hoče, če ne
odo lepo ubogali. Grožnja je upalila in
lanes demokratski listi na dolgo in široko
prav ponižno razklada'o, da ni treba raz-
iti koalicije, češ da invalidi in uradniki
e morejo dalje čakati, in zato da je po-
rebna poslovna, ne pa volivna vlada...

Kar uganjajo radikali in demokratje
remotno v Belgradu, je pristen balkanski
rumbug. Za uradnike in za invalide je
bema toliko kot za predlanski sneg, glav-
o jim je, kdo bo vodil volitve in pri vo-
itvah reševal centralizem.

V ohranitvi in v zavarovanju centra-
izma tiči jedro in bistvo vse borbe. Cen-
ralistično urejena in upravljana država
omenja za Belgrad in za belgrajsko »čar-
ij« blagostanje, bogastvo in napredek,
adec centralizma pa pomenja trdo delo.
tega pa »čaršija« ne mara, ker se lepše
ivi tako, po centralistično.

Neoporečno dejstvo je, da trpi in hi-
ra naše državno telo na hudi in ostri držav-
ni krizi, ki traja že od sprejetja vidov-
lanske ustave dalje. To je boj med centra-
lizmom in federalizmom oziroma avtono-
mizmom. Sedanja vladna kriza je le mala
epizoda v tem boju. Tega velikega boja,
ki pretresa celo državo do mozga, pa ne
bo rešil niti Pašič s svojim izrivanjem de-
mokratov iz vlade, niti z vračanjem kra-
ljeviskih mandatov in s klubskimi posveto-
vanji, niti ga bo rešil Pribečević s svojim
lakaštvom, ampak rešilo ga bo ljudstvo
pri prihodnjih volitvah ali pa še kasneje.
Kajti tudi ljudstvo »ima vremenac«, v revo-
lucionarnih dobah še več kot vlada.

S takim »reševanjem« kriz pa, kakor
ga doživljamo trenutno v Belgradu, smo
celemu svetu le v zasmeh

AVSTRIJSKA NARODNA BANKA.

Dunaj, 14. dec. (Izv.) Kakor poroča
uradni list, je sklican ustanovni občni zbor
avstrijske narodne banke na 23. december.

Pašič vrnil mandat kralju.

DOGOVORJENA IGRA MED PAŠIČEM IN PRIBIČEVIČEM ZA PAŠIČEVO VOLIV-
NO VLADO. — RADIKALNI KLUB PROTI KOALICIJI Z DEMOKRATSKIM KLU-
BOM. — LUKINIĆ NA DVORU.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Včeraj na dan
sv. Andreja, ko je kralj slavil svojo krstno
slavo, so bili vsi ministri na dvoru razen
Koste Timotijevića, ki je bolan. Vsled iz-
rečne želje kralja se ob tej priliki niso vr-
šili nobeni razgovori o politiki in tako tudi
ne o krizi sedanje vlade. Danes se je min.
predsednik Nikola Pašič razgovarjal še z
nekaterimi poslanci ter skušal proučiti
politični položaj z ozirom na razmere v po-
sameznih klubih. Resni razgovori se niso
vršili ter se more reči, da se Pašič ne
poslužuje resnih sredstev za sestavo po-
slovne vlade. Pašiču je na tem, da prepriča
krono, da je nemogoče sestaviti močnejšo
vlado, ki bi mogla računati na resno delo
v skupščini.

Belgrad, 14. decembra. (Izv.) Danes
dopolodne je imel radikalni klub sejo, na
kateri je Nikola Pašič poročal o poteku po-
gajanj s posameznimi parlamentarnimi
klubi in o stališču posameznih skupin, s
katerimi je stopil v stik. Nobena izmed
političnih skupin ni pristala na njegove
predloge razen skupine narodnih selja-
kov pod Divljanom. Pašič je ponovno raz-
pravljal z demokratsko stranko ter je pred-
lagal, naj radikalni klub prekine vsako
zvezo z demokrati, s katerimi je sodelova-
nje nemogoče. Radikalni klub je ta pred-
log sprejel ter sklenil, da je nadaljnja ko-
alicija z demokrati nemogoča. Nikola Pa-
šič se je nato ob 12. uri odpeljal na dvor,
kjer je poročal kralju o položaju ter po-
novno skušal izposlovati, da bi dobil man-
dat za sestavo volivne vlade. Kralj je to za-
htevo odklonil, nakar je Pašič vrnil svoj
mandat.

PAŠIČEV KOMUNIKE.

Ministrski predsednik Nikola Pašič se
je zatem vrnil v predsedništvo vlade, kjer
je s šefom kabinetne pisarne sestavil na-
stopni komunike:

»Radi nasprotnih glasov, ki se razna-
šajo o stališču radikalne stranke glede
vprašanja podaljšanja koalicije z demo-
krati in ki so prišli tudi do Nj. V. kralja,
je min. predsednik Nikola Pašič ponovno
pozval radikalni klub ter zahteval, naj še
enkrat razpravlja o vprašanju podaljšanja
koalijske vlade z demokrati ter odgovori
čisto in jasno, kako bi se izognilo sum-
ničenju dvoumnosti v tem važnem vpraša-
nju. Min. predsednik Nikola Pašič je dobil
ponovno soglasen odgovor, da ne more s
parlamentarnim demokratskim klubom sto-
piti v koalicijo, ker so v njegovi sredi ljud-
je dveh popolnoma nasprotujočih si poli-
tik, radi česar ni možnosti za izvajanje do-
govornega delovnega programa. Radi ta-
kega ponovnega sklepa poslanskega kluba
radikalne stranke je odšel danes min.
predsednik Nikola Pašič ob 12. uri na
dvor, kjer je poročal kralju, da radikalna
stranka odklanja vstop v koalicijo z demo-
kratsko stranko, dokler se ne odpravi dvo-
jno mišljenje v njenem držanju, in da gre
raje v opozicijo, kakor pa da bi pričela
delo, za katero ni možnosti, da se točno
izvrši. Na podlagi takega sklepa parlamen-
tarnega radikalnega kluba je Nikola Pa-
šič vrnil kralju mandat za sestavo koalicijs-
ke vlade. (Iz kabineta predsedništva mi-
nistrskega sveta.)

Ta komunike Nikole Pašiča ni izzval
med političnimi krogi onega vtisa, kakor
ga je Pašič hotel izvršiti. Vsi politični kro-
gi so prepričani, da je ta komunike uspeh
Pašičeve in Pribečevićeve namere, spravi-
ti krono v tak položaj, da bi poverila se-
stavo volivne vlade Pašiču oziroma radi-
kalni stranki. Dotlej bi se tudi v demokrat-
ski stranki izvršil preobrat v tej smeri, da

Sestanek zunanjih ministrov
male antante.

Praga, 14. dec. (Izv.) »Česke Slovo«
poroča iz Belgrada, da se v kratkem se-
stanejo v Belgradu zunanji ministri male
antante h konferenci, ki se je bo udeležil
tudi Venizelos. Gre za vstop Grške v malo
antanto.

bi Pribečević izstopil s svojo skupino iz de-
mokratske stranke in povzročil tako njen
razkol.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Dosedanje Pa-
šičevo stremljenje gre za tem, da bi pri-
šlo do homogene volivne vlade radikalne-
ga kluba ter nekaterih manjšin parlamen-
tarnih skupin. Eden izmed prvakov radi-
kalne stranke je izjavil vašemu dopisniku,
da je radikalna stranka prepričana, da bo
sestava volivne vlade poverjena Pašiču.
Noben član radikalne stranke ne more de-
lati s Stojanom Protićem, dasi bi jim bilo
ljubo, ako bi vstopil Stojan Protić v radi-
kalni kabinet kot finančni minister. Voliv-
ni kabinet bi se po izjavi tega politika
predstavil narodni skupščini ter jo odgo-
dil preko Božića; okoli 15. januarja pa bi
se narodna skupščina razpustila, tako da
bi se nove volitve že mogle izvesti mese-
ca aprila. Radikaleci pa nikakor niso pri-
pravljeni sodelovati v volivnem kabinetu
z demokrati.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Danes ob 6.
popoldne je bil pozvan predsednik skup-
ščine na dvor, da poroča kralju o politič-
nem položaju. Dr. Lukinić je pred odho-
dom na dvor odšel k Svetozarju Pribečevi-
ću, s katerim se je delj časa razgovarjal
ter prejel od njega informacije. Dr. Luki-
nić je predlagal kroni, naj poveri mandat
za sestavo vlade Kosti Timotijeviću, ker je
Svetozar Pribečević sam zelo osovražen in
bi po Kosti Timotijeviću dobila mandat
Pribečevićeva skupina. Gotovo pa je, da
Kosta Timotijević ne bo uspel, ako se mu
poveri mandat. Zato gre ta predlog para-
lono s stremljenjem Pašiča, ker bi se za
tem ponovno poskušalo prepričati krono,
da je sestava poslovne vlade nemogoča.

KOMBINACIJE.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) »Tribuna« po-
roča: Kakor trdijo demokrati, bo dr. Lu-
kinić predlagal kroni, naj poveri mandat
za sestavo vlade Pribečeviću ali pa Davi-
doviću. Demokrati verujejo, da bo kralj
poveril mandat enemu ali drugemu poli-
tiku. Šele ako nato ne bo uspeha s sesta-
vo poslovne vlade, bo določil osebo, ki ji
bo poveril sestavo volivne vlade. Demo-
krati sodijo, da bo ta oseba Davidović ali
pa v skrajnem slučaju Stojan Protić. Z
druge strani se poroča, da sodijo v poli-
tičnih krogih, da bo dobil mandat za se-
stavo volivne vlade Nikola Pašič.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Ena izmed
uglednih oseb radikalne stranke je izja-
vila vašemu dopisniku, da se mora politika
radikalnega kluba voditi v tej smeri, da
Hrvatski blok nikakor ne pride v Belgrad.
Ako bi došel Hrvatski blok v Belgrad, bi
se mogel vsak čas sporazumeti s skupino
Ljube Davidovića ter zahtevati poslovno
vlado, s čemer bi se izkremenil ves poli-
tični položaj. Radikaleci žele najprej volitev
in šele po volitvah se hočejo pogajati s po-
sameznimi strankami.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) V radikalnih
krogih se je zvečer razširila neverjetna
vest, da bo mandat za sestavo vlade pover-
jen Svetozarju Pribečeviću.

LAGINJA V BELGRADU.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Tu se nahaja
dr. Trumbić in dr. Luginja. Dr. Trumbić
je v torek posetil Stojana Protića in se z
njim delj časa razgovarjal o političnem po-
ločaju. Zakaj je prišel dr. Luginja v Bel-
grad, ni znano, vendar pa sodijo, da je v
zvezi s tem odločilen korak Hrvatskega
bloka.

Lozanska konferenca.

Lausanne, 14. dec. (Izv.) Izmet paša je
imel danes razgovor z ameriškim zastop-
nikom Schildom, ki je izjavil, da je Ame-
rika na vsak način proti izmenjavi prebi-
valstva. Schild je pregovoril Izmet pašo,
naj se glede tega vprašanja kakor tudi gle-
de vprašanja manjšin sporazume z za-
vezniki.

Lausanne, 14. dec. (Izv.) Danes dopol-
dne se je sestal prvi odsek, da nadaljuje
razpravo o vprašanju manjšin. Izmet paša
je odgovarjal zaporedoma na posamezne
točke izjave, ki jo je na včerašnjem po-
svetovanju podal lord Curzon. Lord Curzon
je dogovoru naglašal pomirljivost, ki se je
pokazala v besedah Izmet paše. Po pomir-
ljivem razgovoru med lordom Curzonom in
Izmet pašo sodijo, da ne obstoje za reši-
tev manjšinskega vprašanja nobene večje
težkoče več in da bo kmalu prišlo do spo-
razuma.

Moskovska razorožitvena kon-
ferenca prekinjena.

Moskva, 14. dec. (Izv.) V včerašnji
seji konference za razoroževanje so ugo-
tovili ruski zastopniki z ozirom na izjavo
poljske, estlandske, finske in letske dele-
gacije, da je rešitev vprašanja dejanske
razorožitve na sedanji konferenci nemogo-
če. Zato predlagajo sestavo komisije stro-
kovnjakov, ker niso navedene delegacije
pripravljene, ukreniti kakršnekoli korake
za dejansko razorožitev. Ta izjava je po-
vzročila prekinjenje konference, vsled če-
sar bodo delegati drugih držav odpotovali
domov.

Vprašanje brezposelnosti v
angleški zbornici.

London, 14. dec. (Izv.) V včerašnji
razpravi v poslanski zbornici o vprašanju
brezposelnosti, ki je trajala celo noč, je
bilo dovoljenih 1 milijon funtov šterlingov
za pobijanje brezposelnosti. V razpravi so
povlajali zastopniki delavske stranke, da
so ti finančni ukrepi nezadostni. Poslanec
Partov je opozarjal na to, da bo mnogo
delavcev dobilo zaslužka pri gradnji dveh
novih bojnih ladij, pri katerih je samo za
mezde preračunano dva milijona funtov
šterlingov. Delavski poslanec Kirkvoss je
pri tem zaklical v veliki razburjenosti, da
se delavci vedno na novo žalijo. Ako se
ne bo njihovim zahtevam ugodilo ustavnim
potom, bodo delavci prisiljeni uvelja-
viti svoje zahteve na neustaven način. De-
lavci se bodo v slučaju sile borili tudi na
ulici. Končno je bil sprejet predlog za ko-
nec debate. V včerašnji popoldanski seji
je prišlo pri nekaterih malenkostnih vpra-
šanjih do razburljivih prizorov. Delavski
zastopniki so protestirali proti izjavi mi-
nistrskega predsednika Bonar Lawa, če-
tudi je medtem govoril nek drug posla-
nec. Voditelji delavske stranke so vstali
s svojih sedežev ter demonstrirali. Končno
je izjavil Bonar Law, da vlada ne more
preko mere ničesar dati, nakar je končno
nastal mir.

Svetovni mirovni kongres.

Haag, 14. dec. (Izv.) Na seji svetov-
nega mirovnega kongresa je predlagal
Stöcker (Nemčija), naj se sklene, da imajo
strokovne organizacije posebno dolžnost,
da v slučaju vojne nevarnosti proglase
stavko in da naj za to stavko prično že
sedaj s pripravami v finančnem oziru, za
kar se naj osnujejo posebni akcijski od-
bori. Dr. Friderik Adler je izjavil, da sma-
tra za potrebno, opozoriti na to, kaj naj se
stori, ako se pri izbruhu vojne nastala
splošna stavka ponesreči. Kinsky (Mažar-
ska) se je zahvalil vzneznemu odboru za
prvi korak, ki ga je ukrenil proti belemu
terorju, ko je organiziral bojkot proti Ma-
žarski. Jouhax je odgovarjal v imenu od-
bora mednarodne strokovne zveze na iz-
vajanja posameznih govornikov, pri čemer
je izjavil, da mora ostati odločitev o pro-
glasu splošne stavke v rokah strokovne
organizacije.

FRANCOSKA SENATNA KOMISIJA ZA
SPORAZUM Z ZAVEZNIKI.

Pariz, 14. dec. (Izv.) Senatna komisi-
ja za zunanje zadeve je razpravljala o po-
ločaju, ki je nastal po londonski konferen-
ci ter o možnosti zasedbe ruhrskega ozem-
lja. Sklenilo se je, da se ministrski pred-
sednik Poincaré naprosi, naj poda čimprej
pojasnila. Komisija je bila soglasno mne-
nja, da se mora doseči sporazum z zavez-

alki. Samo ako to ne bo mogoče, naj se izvele zasedbe ruhrskega ozenlja ali pa zagotovi gospodarska izraba tega ozemlja.

NEMCIJA PLAČUJE.

Pariz, 14. dec. (Izv.) »Tempse« poroča, da je poslaniška konferenca prejela odgovor Nemčije na zavezniško noto glede dogodkov v Ingolstadt in Paussau-u. Nemčija je nakazala zaveznikom milijon zlatih mark.

NOV DAVČNI ZAKON V NEMCIJI.

Berlin, 14. dec. (Izv.) Državni zbor je sprejel po kompromisnem predlogu meščanskih strank proti glasovom socialnih demokratov in komunistov novi davčni zakon, ki skuša prilagoditi davčne postavke padcu denarne vrednosti.

ZAPRISEGA ČESKIH ŠKOFOV.

Praga, 14. dec. (Izv.) Na podlagi sklepa češkoslovaškega ministrskega sveta bodo morali v bodoče vsi novoimenovani škofje položiti prisego zvestobe češkoslovaški republiki. Ker ločitev cerkve od države v Češkoslovaški še ni izvedena, bodo morali to prisego položiti tudi dosedanja škofi.

PISMO SLOVAŠKIH KATOLIČANOV NA NUNCIJA MICARO.

Bratislava, 14. dec. (Izv.) »Slovenski Dennik« prinaša odprto pismo slovaških katoličanov na apostolskega nuncija Micara v Prago, v katerem ga opozarja na delovanje katoliškega renegata dr. Jehličke. V pismu zahtevajo od nuncija, naj posreduje diplomatskim potom pri Vatikanu, da se postavi dr. Jehlička, ki je duhovnik in profesor bogoslovja in ki javno žali katoličane in episkopat, pred cerkveno duhovno sodišče.

IZGON INOZEMCEV IZ BRATISLAVE.

Bratislava, 14. dec. (Izv.) Inozemcem izdana dovoljenja za bivanje v Bratislavi, ki potečejo koncem leta, se vsled vladne odredbe ne bodo podaljšala. Radi tega bodo morali inozemci odpotovati, ker bodo v nasprotnem slučaju izgnani.

VSESLOVANSKI DIJAŠKI KONGRES V PRAGI.

Praga, 14. dec. (Izv.) Vseslovanski dijaški kongres se vrši v Pragi od 16. do 21. decembra t. l. Iz Belgrada so prijavljeni za kongres štirje zastopniki. Jugoslovanski zastopniki bodo na kongresu zahtevali od bolgarskih delegatov, naj podajo izjavo, da ne odobravajo medvojne politike Bolgarske in zanikavajo medvojne izjave z bolgarske strani, da Bolgari niso Slovani.

REDUKCIJA URADNIŠTVA NA ČESKO-SLOVAŠKEM.

Praga, 14. dec. (Izv.) Kakor poroča »Tribunac«, so bila na podlagi sklepa češkoslovaškega ministrskega sveta pozvana vsa ministrstva, naj predložijo ministrskemu predsedništvu seznam vseh nameščenecv. Ti seznam bodo tvorili podlago za rešitev vprašanja o zmanjšanju števila državnih nameščenecv, v kolikor jih je odveč.

DR. ZIMMERMANN NA DUNAJU.

Dunaj, 14. dec. (Izv.) Generalni komisar za Avstrijo dr. Zimmermann dospe jutri zvečer na Dunaj.

PADANJE CEN V AVSTRIJI.

Dunaj, 14. dec. (Izv.) Padanje cen, ki se je pričelo sredi septembra, je prišlo vnovič do izraza v znižanju indeksa za dobo od 15. novembra do 14. decembra. Paritetna komisija za ugotavljanje indeksa je ugotovila, da so se življenjski stroški zmanjšali v navedeni dobi za 23%. Znižanje indeksa v zadnjih treh mesecih pomeni za avstrijske zvezne finance prihranek v zne-

sku — 57 $\frac{1}{2}$ milijarde kron in sicer na plačah državnim nameščencem.

IZ MAZARSKE ZBORNICE.

Budimpešta, 14. dec. (Izv.) Narodna skupščina je imela na predlog ministrskega predsednika tajno sejo. Po otvoritvi javne seje je izjavil ministrski predsednik Bethlen, da se je v tajni seji ugotovilo, da so dokumenti, na podlagi katerih naj bi bil poslanec Rasay v zvezi s Češkoslovaško, ponarejeni. Izjavil je, da bo vlada nudila popolno pomoč v slučaju, da si hoče poslanec Rasay poiskati zadoščenja tudi pri sodišču, da se najdejo krivci, ki imajo računati na strogo kazen. — Nato je zbornica prešla v razpravo o proračunskem provizoriju.

NOV ŠVICARSKI ZVEZNI PREDSEDNIK.

Bern, 14. dec. (Izv.) Zvezna skupščina je potrdila sedanji zvezni svet ter izvolila zveznega svetnika Lehmurerja za zveznega predsednika za leto 1923.

RATIFIKACIJA WASHINGTONSKEGA DOGOVORA.

Pariz, 14. dec. (Izv.) Mornariški minister je napovedal v zbornici, da bo predložil washingtonski dogovor parlamentu v ratifikacijo meseca januarja, ko se zopet sestane.

VLOM V KITAJSKO POSLANIŠTVO.

Berlin, 14. dec. (Izv.) V berlinsko kitajsko poslaništvo so danes ponoči vlomili. Vlomilci so odprli štiri kovčke ter pokradli iz njih mnogo dragocenih predmetov.

OBSOJENI POSLANCI.

Pariz, 14. dec. (Izv.) Kazensko sodišče je obsodilo in contumaciam poslance Cachina, Weilanda, Couturiera in publicista Peria radi hujškanja vojaških oseb k uporabi ter anarhizmu na šestmesečno ječo.

Cerkev in država v Češkoslovaški.

Kako stojita cerkev in država drug do drugega v zavezniški državi, kjer imajo katoliki hud boj s češkim svobodomislstvom? O tem poroča v »Prager Presse« 10. decembra vseučiliški profesor dr. A. Hobza. Po prevratu l. 1918 se je zdelo, da hoče ves češkoslovaški narod ločitev cerkve od države. Tusarjev kabinet je oficijelno sprejel to zahtevo in jo postavil v svoj vladni program. Toda provizorična ustava nima o tem vprašanju niti besedice, definitivna pa tudi popolnoma molči o tej stvari.

Položaj v notranji politiki češkoslovaške republike je tekom let pokazal, da ni možno misliti na skorajšnjo udeležitev zahtevane ločitve. Nekaj časa so se bavili z mislijo, da bi stopnjema uvedli ločitev s posebnimi zakoni, med katere bi spadala zlasti obveznost civilne poroke, državno vodstvo matrik itd. Istočasno bi se uredila tudi druga neodložljiva vprašanja državno cerkvenega prava s posebnimi postavami v okviru veljavnega sistema. Sem naj bi spadalo zlasti državno imenovanje višjih cerkvenih dostojanstvenikov, souporaba katoliških cerkva in pokopališč od strani drugih konfesij, državna ureditev praznikov, nova določitev cerkvenih upravnih edinic z ozirom na državne meje.

A tudi misel postopno upeljane ločitve se zdi, da je neizvedljiva. Sodeč po zadnjih ukrepih vlade prideta kmalu v parlamentu na vrsto le dva predloga; in sicer načrt o ureditvi praznikov ter predlog o souporabi katoliških cerkva in pokopališč (t. zv. simultaneum). Pozneje naj bi prišla na vrsto tudi druga vprašanja, med drugim cerkve-

no premoženjsko in patronatsko pravo, bogoslovni seminarji in fakultete ter nominacije.

Iz tega je razvidno, da ne vsebuje ta delovni program nikakršne priprave za ločitev cerkve od države, nikakršne obvezne civilne poroke in tako tudi ne državnih matrik. Svoječasno za ločitev odbrana komisija sicer še obstoji, toda njeno delo se nič več ne krije z njenim imenom.

Ločitev države od cerkve se da pač le na dva načina izvesti: z revolucijo ali pa po mirni evoluciji. Prvi je lažji, in vede hitro do cilja, drugi pa težaven in dolgotrajen. Češkoslovaška revolucija je pozabila na odnose med državo in cerkvijo. Za mirno izvedbo ločitve manjka v češkoslovaški republiki zaenkrat notranjih in zunanje političnih pogojev. Treba se bo torej še nekaj časa zadovoljiti s sistemom, kakršnega je republika prinesla s seboj iz bivše monarhije.

Politične vesti.

Kaj je Italija zahtevala od Jugoslavije? Iz italijanskih virov se o tem izve sledeče: Ničič je bil po razgovoru s Contarinijem (v Milanu) konsterniran, ker je le-ta kot kompenzacijo za italijanske koncesije glede solunskega vprašanja predlagal, da Jugoslavi'a privoli kot protiuslugo revizijo rapalske pogodbe in sicer v tem smislu, da se Italiji odstopijo razni otoki in otočiči, kateri ležijo pred Zadrom, v prvi vrsti Uljan. Zahteval pa je tudi nekatere modifikacije, tičeče se definitivne ureditve reške države.

Na naslov slovenske inteligence priobčuje »Kmetijski list« dolga uvodnik, kjer pravi med drugim: »Med narodom in inteligenco je nastal prepad, ki se stalno širi in grozi, da postane nepremostljiv. Pogubne posledice tega čutimo danes že vsi na svoji koži. V dobi gradnje smo in obenem v dobi političnega kričanja. Kako pa naj bo stavba dobra, če jo vodijo kričači in hujškači, mesto izvežbanih zidarjev! In da se danes to godi, je krivda inteligence. Iz mehkuznega strahu pred političnim bojem je inteligenca zapustila javno življenje, na njeno mesto pa so prišli razni kričači in vpijači, ki morajo svojo notranjo praznoto zakrivati s krikom... Izneverili bi se pa sebi, če ne bi podvzeli vse, da bo naša vlada vzgledna, da bomo ubili korupcijo ravno tako, ko vsako nezakonitost. Da pa to dosežemo, pa rabimo pomoči inteligence. Zato vabimo inteligenco v svojo sredo, zato ji pošiljamo svoj poziv.« — Tako piše o inteligenci in jo kliče na pomoč glavno glasilno stranke, ki je že pri svojem rojstvu na ves glas oznanjala načelo: V e n z i n t e l i g e n c o ! Dosledno temu načelu se je tudi z vsemi štirimi branila »inteligenci« kandidatov. Ali je postal Pucelj samostojnejšem kar čez noč premalo inteligenten?

Državnozbornske volitve. »Kmetijski list« poziva na pridno nabiranje naročnikov z motivacijo, »da se skupniške volitve bližajo«. Zagrebški »Jutarnji list« pa pravi v svojem poročilu o kraljevem kronanju, da se bo vršilo po leti, mogoče po končanih volitvah. Slično vest ima tudi »Slov. Narod«. Vse to kaže, da se menda res bližamo novim volitvam za parlament. Zato ne bi bilo napak, če bi tudi pokrajinska uprava pripravila vse potrebno...

Notranjepolitični položaj v Bolgariji. Glasom londonskih poročil ni razveseljiv. Sofijo so pred »makedonstvujuščim« rešili samo iz dežele poklicani oboroženi kmetje agrarne stranke. Baje so potem v mestu ropali in zažgali dve redakciji opozicijskih listov. Vlada obsedno stanje, pod katerim tle iskre nadaljnjih državljskih konfliktov.

Volivni boj v Grčiji. Grčija se nahaja zdaj v najživahnejši volivni borbi. Pri staši Venizelosa niso edini glede bodočih državne oblike: eni, pod vodstvom admiral Konduriotisa so odločno za republiko, struja generala Gonatasa se zavzema za to, da naj o tem odloči ljudstvo samo, tretji, ki se zbirajo okoli generala Danglisa, pa vprašanje zaradi republike sploh ne smatrajo za oportuno. V volivnem boju pa Venizelisti kljub temu nastopajo čisto enotno; če v volitvah zmagojo, je gotovo, da bodo kraljevino odpravili in Venizelos izvolili za predsednika republike. Antivenizelisti so odkriti monarhisti in v volivnem boju naglašajo zoper republiko dva momenta: prvič, da bo država pod Venizelosom v resnici le oligarhična tiranija in da se bo ohladilo prijateljstvo do Jugoslavije in Romunije, če se kralj odstavi. Venizelisti pa pravijo, da je za Grčijo glavno, da si pridobi zopet prijateljstvo in podporo Francije. Volitve se vrše najbrže ta mesec, zmaga pa bo skoro gotovo na strani Venizelistov, ker je tudi teror zelo velik.

Francosko-nemško vprašanje se je silno poostrilo. Kakor znano, se je londonska konferenca štirih premier-ministrov v zadevi reparacij razšla brez rezultata. — Francija je bila sicer pripravljena privoliti v to, da se Nemčiji dovoli moratorij, vztrajala pa je na tem, da se razen finančnih kontrole in zaseženja izvestnega odstotka nemških carin ter izvoznih taksa Franciji mora dovoliti tudi zaseženje realnih zastavnin v Nemčiji, predvsem raje na Essen — Bochum. Anglija je to a limine odbila, ker se Angleži boje, da ne bi se francoska industrija na ta način emancipirala — angleškega premoga, ki ga zdaj rabi. Angleži seveda Franciji očitajo imperializem in sebičnost, sami pa niso nič boljši, ker skupaj z Ameriko nočejo ničesar narediti, da bi se uredili takozvani medzavezniški vojni dolgovi, vsled katerih Francija ječi pod večstomilijardno težo dolgov in velikankega letnega deficita. Do 15. januarja 1923 bo položaj ostal tak, kakršen je, potem se pa začne zopet konferenca Kljub nasprotstvu med angleškim in francoskim stališčem se bo našel izhod, oziroma kompromis, dokler ne bo iznova začela krvaveti rana, katero si je zadala Evropa s svetovno vojno.

Rusija hoče baje, kakor pišejo francoski listi, sedanji zapleteni mednarodni položaj izrabi v svojo korist. Čiherin je glasom teh listov ob priliki svojega bivanja v Rimu nemškega državnega kanclerja pregovoril, naj se francoskim reparacijskim zahtevam upira, kolikor se le da, in naj pusti Francijo iti kolikor le mogoče daleč, zato da bo prišla na ta način v konflikt z Anglijo. To bo koristilo tako Nemčiji kakor Rusiji. — Mi mislimo, da Čiherinu ni bilo baš treba Nemčijo k temu veliko »pregovarjati«.

Dnevne novice.

Iz trgovske zbornice. Včeraj se je vršila seja Trgovske zbornice. Ker se je neka prošnja za podporo naših organizacij odklonila, so nekateri svetniki zapustili sejo. Tako je nastala seja zbornice nesklepčna. Proračun zbornice za leto 1923 se vsled tega ni mogel sprejeti. Natančnejše poročilo sledi.

Grafična šola. Sporazumno z ministrstvom trgovine je sklenilo ministrstvo za prosveto ustanoviti grafično šolo v Belgradu. Šola bo imela tudi internat, vzdrževalo jo bo pa ministrstvo prosvete. Naloga šole bo vzgojiti kvalificirane pomočnike in tehnične poslovodje za grafično-tiskarsko umetnost.

Packa.

32

Francoski napisal René Bazin — Poslovenil A. B.

(Dalje.)

»Glej ga, kako prihaja po peščenih krivuljah s klobukom v roki in sklonjeno glavo. Ne ustavi se pri svojih cepcih, mrko gre mimo zibajočega se cvetja, ne da bi se ozrl po njem z onim znanim nasmehom samozadovoljstva, ki ga tako dobro poznam, nima prijazne besedice za kitajsko račko, ki mu prekriža pot.

Magdalena ima prav, sprava ni še zrela. Treba bi bilo toplega solnčnega žarka, da bi dozorela. Oh, če bi bila ti tukaj, Jeanna!

— Ali je med tem časom kdo prišel?

To je od nekdanj njegovo vprašanje, ki se mu stric ne izneveri. Slišim, kako mu Magdalena nekoliko v zadregi odgovarja:

— Ne, nihče za gospoda.

— Torej je prišel kdo k tebi? Mogoče ljubček, moja stara Magdalena? Svet je dandanes tako zmešan, da bi bila tudi ti zmožna kaj takega, da me zapustiš in se tudi ti poročiš. Pustiva to! Pripravi mi hitro večerjo in če pride gospod s križcem ter vpraša po meni, saj ga poznaš?... — Visoki suhač?

— Tisti, mu boš odprla salon.

— En sam gospod, pa v salon? To pa že ne. Včeraj sem ga povoščila in pohištvo je še danes razmetano.

— No, že prav, ga bom pa tukaj sprejel.

Stric vstopi v jedilnico pod menojo in dvajset minut nise slišal drugega kot žvenketanje steklenega polica, s katerim kliče Magdalena.

Komaj povečerja, zavzoni pri večnih vratih. Nekdo vpraša za gospoda Mouillarda, najbrž gospod s križcem, ker ga Magdalena nemudoma spusti notri. Ropot stola mi pove, da je stric vstal, da sprejme gosta.

Vsedeta se in začneta pogovor. Nerazumljivo mrmranje prihaja skozi strop do mene. Včasih samo mi prileti na uho razumljiva beseda, zdi se mi, da poznam ta visoki glas. Seveda je to samo gola domisljija, ki me obdaja tu v samotni knjižnici pri skrbipolnem brezdelju. Vsi ljudje z visokim glasom v Bourgesu se vrste pred mojimi očmi: trgovec s semeni na sv. Janeza trgu, cerkovnik Rollet, veleindustriječ, ki mu je stric delal prošnje za zmanjšanje davkov. Poglobljen sem v mrzlotno iskanje, med tem pa pojema svetloba pri oknu in sv. Stefana stolpi izgubljajo počasi plemenečo aureolo, s katero jih ovija zapad.

Po preteku ene ure postane razgovor

živahnejši. Stric pokašljuje, visoki glas piska. Slišim odlomek pogovora:

— Ne, gospod.

— Da, gospod.

— In zakon?

— Vam naredim jaz.

— To je nasilje.

— Pustiva torej.

Zdi se, da vseeno nista pustila, ker se počasi pomirjata, dokler se ne razgovarjata zopet s prejšnjim enakomernim glasom. Druga ura poteče in potem še tretja. Kaj naj pomeni ta nenavadni obisk?

Ura bo enajst. Žarek lune se priplazi skozi drevje na vrtu. Velik črn maček koraka po travi in otresa vlažne tačice. Noč ga dela podobnega tigru. V duhu vidim Magdalena, ki sedi in upira oči v ugasli pepel na ognjišču ter prebira svoj rožni venec. Ona je v istih mislih kot jaz: »Leta in leta že ni šel gospod Mouillard tako pozno spat! Magdalena čaka, kaj ti nikoli še ni zaprla druga roka kot njena zapa pri večnih vratih; če bi jo ona ne zaprla, bi hiša ne bila zaprta.

Končno se odpro vrata iz jedilnice.

— Čakajte, da vam posvetim; pozor na stopnjice.

Nato sledi slaboten »zbogoma«, veliki ključ od hišnih vrat se škripaje zavrti, zunaj se oddaljuje prožen korak, znotraj teži korak stričev, ki stopa v svojo sobo; vse je mirno.

Kako počasi gre stric! Bolečina ima svojo težo, to ni le metafora. On, ki je bolj žilav kot člen v Kodeksu, se komaj vlač.

Premieri vežo in vstopi v sobo. Kaj, če bi se pokazal? Le par korakov sva narazen. Res, da je precej pozno, toda mogoče bo govorila zame njegova žalost —

Kaj slišim? Vzdihovalje, pritajen jok! Stric ihti? Naj bo kar hoče, k njemu moram!

Že hočem stopiti iz knjižnice, ko zaslišim zunaj šestle oblike ob zidu, ne da bi bil prej slišal korake. Hkrati mi neka roka porine pod vrati štirioglat košček papirja: sporočilo Magdalene Molčete. Razvijem listič S španskim zaničevanjem francoskega pravopisa je napisala počez:

»Ne hodet ke dons.«

Če mi ti svetuješ, seveda ne bom šel, Magdalena. Ulegel se bom na divan. Vendar mi je ta zamuda neprijetna. Težko mi je prebiti noč, ne da bi se bil spravil v uhožecem, ne da bi bil vsaj poskusil. On trpi, on je nesrečen, da se joka, on, ki je tolikokrat imel suhe oči, ko so se meni porosile. Vendar te bom ubogal, moja stara, dobra prijateljica, ker vem, da ti je toliko kot meni ležeče na tem, da bo v hiši mir. Mislim, da še dolgo ne bom vedel, katera je ta nova bolečina in v koliko sem jo jaz zakrivil.

(Dalje.)

— Naše ladje se grade v Italiji. Družba »Jadranska plovdba« je dala svoji dve novi ladji »Hrvate« in »Topolac« po 1000 ozir. 850 ton dograditi v Trzinu. S tem je bil odvzet našim ladjedelnicam in njih delavstvu znaten zaslužek — 20 milijonov kron. »Jug. Lloyd« zahteva pojasnila, kdo je to zakrivil.

— Tihotapstvo z dolarji. Policija v Beogradu je zaprla nekega Jakoba Calderona, ko je prodal 3000 dolarjev po ceni 82 in pol dinarjev za dolar nekemu »trgovcu« iz Skoplja. Policija je storila dobro delo, ker sedaj vsaj vemo, kakšna je prava vrednost dolarjev: 330 kron.

— Umrli je 14. t. m. v Radomljah pri Kamniku g. Ivan Jerman, posestnik in trgovec. N. v m. p.

— Dobrohotje. V ljubljanski bolnici je umrl 36letni posestnikov sin Jožef Miklič, doma iz Zagorice. Bil je blag in pobožen fant. Svetila mu večna luč!

— Potevalna razstava in pokušnja dalmatinskega elja, ki bi se imela vršiti v ponedeljek, dne 18. decembra t. l. v prostorih Kmetijske družbe, ne valed obolosteli strokovnjaka za olje preloži na poznejši čas.

— Nabiralnica Studence. S 1. januarjem 1923 se odcepilo od pošte Radna sledeči kraji županstva občine Studence: Studence, Rovišče, Zavrtaec, Hudobrenje, Brezovo, Križe, Prevolje, Arto, Ponikve, Gorenje Impolje, Dolenje Impolje, Gorenje Orle, Dolenje Orle, Impolski graben, Dedna gora, Sv. Primož, Novo pri Orlah, Novo pri Ponikvah, Mala Hubanjica, Velika Hubanjica in Osredok. Ti kraji se priključijo s 1. januarjem 1923 pošti Sevnica. Ker spadajo vsi naštetih kraji v področje pomožne pošte Studence se priključijo hkrati tudi ta pomožna pošta pošti Sevnica. — Poslovodja pomožne pošte Studence bo vzdrževala s pošto Sevnico peško pošto svezno vsak ponedeljek, torek, četrtek, petek in soboto.

— Poštni paketom, naslovljenim na Mažarska, se morajo prilagati uvozna dovoljenja. Mažarska pošta uprava sporoča, da prihaja po pošti na Mažarsko mnogo blaga, čigar uvoz je vezan na posebno dovoljenje. Za paket, kateremu ni priloženo to dovoljenje, dovoljuje mažarska pošta uprava prejemniku rok 8 do 14 dni za nabavo dovoljenja. Če ga prejemnik v določenem roku ne predloži carinjalni pošti, se paket vrne pošiljatelju, ne da bi mažarska pošta prej odpravila. Zato je umestno, da pošiljatelj sami priloži takim poštnim paketom oziroma spremnicam potrebna uvozna dovoljenja. Točnejša navodila se dobe pri vsaki pošti.

— Lovska sreča. Dne 10. t. m. je 70letni Andrej Benčina iz Loškega potoka, kateri je kljub visoki starosti strasten lovec, ustrelil 100 kg težko medvedko. Medvedka je last najemnika lova gosp. Iv. Rusa; ml.

— Zaradi navijanja cem premoga je bil obsojen ravnatelj »Hrvatske banke d. d.« v Zagrebu na 500.000 Din globe in 3 mesece zapora.

— Oddaja šolskih prostorov v sabavne svrhe prepovedana. Hrvatski pokrajinski namestnik je izdal okrožnico, v kateri odreja, da se šolske telovadnice in drugi prostori ne smejo oddajati v uporabo katerikoli izvenšolskim organizacijam na prirejanje kakršnih koli zabav.

— Odpušanje ženskih uradnic v Italiji. V Italiji odpuste z novim letom prvo skupino uradnic, da jih nadomeste z moškimi, ki so bili v vojni. Polagoma nameravajo odpustiti večino žensk.

— Ukradeni cement. France Špiček, doma iz Sevelj, kateri je bil že 13krat kaznovan za delat pri elektrini in gospodarski družbi v Zürich, kjer so ga odpustili od dela. Ker ni dela drugod dobil, je jemal pri posestniku Ivanu Gladku pri Fužinah živila na upanje. Ko je Gladek zahteval, da naj Špiček plača, kar je dolžan, mu je Špiček rekel, da mu pripelje cement, katerega da bo v družbi še enega tovariša, kateri je bil tudi Gladkov dolžnik. Ukradel elektrini in gospodarski družbi. Res je nato Špiček vlomil skozi streho ter pripeljal 23 vreč cementa, za kar si je Gladek uračunal svoj dolg v višini 1160 kron in izplačal vlomilcem 1600 kron. Deželno sodišče je prisodilo za to Špičku 3 mesece, Gladku pa 8 tedne težke ječe.

— Čevlji za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za gg. oficirje, lovce itd. se dobe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina et Ko., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih dokler še zaloga traja. 5322

— Podporni fond Obrtnega pomožnega društva podaljšuje rok za vlaganje prošnje onemoglih obrtnikov do 20. t. m., ter naj se tozadevne prošnje vlagajo na naslov Obrtne banke v Ljubljani. 5399

Štajerske novice.

— Razširjenje glavnega kolodvora v Mariboru. Južna železnica namerava glavnemu poslopju na mariborskem kolodvoru prizidati še eno nadstropje, da tako preskrbi stanovanja uradnikom, ki morajo biti vsak čas na službeno razpolago. Ob tej priliki se južna železnica odloči morda tudi za upolno razširjenje glavnega kolodvora.

— Odmevi mariborske eksplozije. Mariborski puškar Čutiš, pri katerem se je nedavno pripetila eksplozija, katere žrtev je poleg drugih postal tudi sam, je imel v Gradcu svojega očeta istotako puškarja. Povodom eksplozije je graška policija pri Čutišu v Jakominijevi ulici izvršila preiskavo in našla 63 kg vojaškega in lovškega smodnika. S tem se potrjuje prvotne vesti, da je mariborski Čutiš vtihoapljal iz Avstrije smodnik. Stari Čutiš je iz strahu pred kazenskimi preganjanjem in Gradca pobegnil v Jugoslavijo.

— Smrtina kosa. Na Humu pri Ormožu sta umrla občinski odbornik Ivan Beremec in posestnikova soproga ga Neža Vtišar. — V Slov. Bistrici je umrl trgovec in posestnik Karel Kopač.

— Mariborska porota. Šipoš Parkas, 48letni vdovec, gostilničar in posestnik v Kropivniku v Prekmurju je živel s Františko Orbanovo v divjem zakonu. Ker je bila njegova sosedinja, je pridela tudi z njim delila. Nehvaležni Šipoš pa je začel pretepavati, valed tega ga je zapustila s svojimi darovi vred. Dne 30. avgusta okrog pol 11. ure je začel goriti skedenj Františke Orbanove, in pogorel do tal. Cenilo se je okrog 40.600 kron škoda. Pri porotni razpravi dne 12. t. m. je Šipoš tajil, da bi on zažgal skedenj. Priče so obtožena le deloma obremenile, valed tega porotniki niso bili prepričani o njegovi krivdi in so zamikali stavljeno jim vprašanje z 8 glasovi, radi česar ga je sodišče oprostil hudodelstva požiga.

— Kolo ukradeni je bilo veleposestniku Francu Schaurju v Trzinu pri Vranskem. Kolo je znamenito »Regenta«, vredno 8000 K.

Zasebnim nameščencem v Sloveniji in Dalmaciji.

V najkrajšem času se bodo vršile volitve delegatov za občni zbor »Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani«.

Ker so te volitve za zasebne nameščence v Sloveniji in Dalmaciji izredno velike važnosti, zato opozarjamo, da so zaupniki nameščencev denarnih zavodov, zavarovalnic, trgovine in špedicije, rudarstva, železne in ostale industrije, notarskih in odvetniških pisarn, škotistov itd. v Ljubljani sklenili sporazumno s zaupniki nameščencev iz ostalih krajev Slovenije in Dalmacije, da nastopijo pri volitvah delegatov za občni zbor »Pokojninskega zavoda« enotno pod skupnim imenom

»Združeni zasebni nameščenci« in postavijo kandidate v vseh petih strokovnih edinicah.

Valed tega tudi opozarjamo, da zasebni nameščenci ne podpisujejo nobenih izjav ljudem, ki skušajo pod raznimi strokovnimi imeni potom volitev zavzeti »Pokojninski zavod«, da bi ga izrabljali v svoje partizanske osebne namene.

Obveščamo nadalje vse tovaršice, da so bodo v vseh večjih krajih vršili zaupni in javni sestanki, na katerih bodo zasebni nameščenci sami iz svoje srede izbrali kandidate za delegate in namestnike.

Tovariši, bodite previdni! Gre za starostno preskrbo, za podporo vdov, sirot, brezposelnih, bolnih in onemoglih zasebnih nameščencev.

V Ljubljani, dne 12. decembra 1922.

V imenu »Združenih zasebnih nameščencev«:

Hiter Ivan,	Kralj Ivan,
Vrhune Valentin,	Jeločnik Albert,
Arko Anton,	Celešnik Rado,
Palme Ferdinand,	Kopitar Valentin,
Lesjak Fran,	Palove Stanke,
Berecari Avgust,	Dobovišek Mihael,
Pleško Martin,	Selan Josip,
Mahr Evgen,	Simončič Vlado,
Skobli Fran,	Franko Leo,
Kostjak Fran,	Šiska Josip,
Kurent Josip,	Kremžar Fran,
Šušteršič Josip,	Jernejčič Anton.

Gospodarstvo.

g Padanje naše valute. Naša valuta je pričela zadnje dni čisto dosledno padati. Medtem, ko je notirala v Zürichu še v torek 1.70 šv. fr., je padla v sredo na 1.65, na večerajšnji predborzi na 1.60, a na sklepni borzi na 1.55. — Pot gre dosledno navzdol.

g Zitni trg. V Vojvodini notirajo žitu sledeče cene: pšenica 15.90—16.10 K kornja (stara) 12.80 kron, pšenična moka (št. 0.) 22.90—23.20 K, ječmen 11—11.50 K, oves 11—11.10 K. — Tendence je nekoliko popustila.

g Uvoz papirja v nevarnosti? Podružnica »Saveza grafičskih podjetij Jugoslavije« v Zagrebu je imela v nedeljo 10. t. m. svoj glavni občni zbor, na katerem so v prvi vrsti razpravljali o vprašanju tiščem se prepovedi za uvoz papirja. To prepoved je lansirala Trgovsko-obrtna zbornica, Devizni odbor je pa obvestil obrtnike te stroke, naj ne naročajo papirja od zunaj, ker ne bodo dobili dovoljenja. V tem pa v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu in drugod ne mislijo na tako vratolomnost. Glasom statističnih podatkov se proizvajajo pri nas na leto 1200 vagonov papirja, uvaža pa 1800 vagonov, kar znači, da moramo uvažati 60 odstotkov potrebnega papirja. Razen tega našo tovarno ne proizvajajo vseh vrst papirja, da o slabši kakovosti ne govorimo. Tako stane pri nas 1 kg papirja (brez lesne primesi) K 44.— iz tovarne, a boljši papir, dostavljen v Zagreb iz inozemstva, stane z vsemi stroški 85 K. Zdi se, da gre tu za privatne interese na škodo javnosti. S. G. P. je zato preko Trg. obrtne zbornice v Zagrebu poslal na ministarstvo za trgovino in industrijo protest, v katerem je s številkami izčrpno dokazal, kako usodne posledice bi taka prepoved imela za naše tiskarstvo in grafično delavstvo, bila bi pa tudi atentat na kulturo. — Radovedni smo, kdo hoče zopet za širokim hrbtom države delati umazan profit?

g Cene platini, slatu in srebru na Češkoslovaškem. En kilogram platine stane na Češkoslovaškem čsl. K 90.000, kg zlata 22.000 čsl. K, kg srebra 230 čsl. K.

g Hmelj na trgu v Češkoslovaški. V Češkoslovaški je promet s hmeljem zelo slab. Cene so padle na čsl. K 600.

g Amerikanski sladkorni trg. Zaloga sladkorja na Kubi, ki so znašale v začetku leta 1.200.000 ton, so že izčrpale. V Združenih državah se je konsum sladkorja zvišal od 4.200.000 ton na 5.000.000. ton. Cena sladkorja je v dveh letih padla od 27 na 8 centov.

g Izvoz jaje iz Mažarske prepovedan. Valed vedno naraščajoče draginje je Mažarska prepovedala do 1. marca 1923 izvoz jaje.

g Prepovedan izvoz živga blaga in jaje iz Rumunije. Rumunski trgovski minister je izdal naredbo, na podlagi katere se omejuje izvoz živil iz Rumunije. Izvoz masla, jaje in živga blaga je popolnoma prepovedan.

g Trgovski promet z Rusijo. Listi poročajo iz Petrograda, da ostane petrogradsko pristanišče odprto za promet celo zimo.

g Avstrijska zlata pariteta. Od 11. do 17. t. m. je določena zlata avstrijska pariteta s 14.500 n. a. kronami v papirju.

BORZA.

Naša krona v Zürichu 1.55!

Zürich, 14. dec. Devize: Pešta 0.2375, Berlin 0.0675, Italija 26.42, London 24.51, Newyork 527.25, Pariz 37.55, Praga 16.20, Dunaj 0.0075, Bukarešt 3.20, Sofija 3.95, Zagreb 1.55, Varšava 0.0825, Holl 211.0. — Valute: n. a. K 0.0076.

Zagreb, 14. decembra. Devize: Pešta 3.10—3.40, Berlin 0.94—1.14, Italija 3.71—3.75, London 338.50—343.50, Newyork 74—75, Pariz 5.2850—5.2850, Praga 2.8450—2.8750, Dunaj 0.1125—0.1175, Zürich 14—14.10, Bukarešt 46, Sofija 54—56, Amsterdam 29, Stockholm 20, Brüssel 4.70, Varšava 0.45—0.55, Kopenhamn 15.40, Kristianja 14. — Valute: ogr. K 3.10—3.40, lira 3.67—3.71, funt str. 333.50—338.50, dolar 73—74, fr. frank 5.1850—5.2850, n. a. K 0.1140—0.1170, lei 47, levi 53—55.

Ljubljanske novice.

lj Iz stolnice. V nedeljo, 17. t. m. v stolnici ni običajne pridige ob pol 10. uri. Namesto nje je bila sv. maša.

lj Pogreb profesorja Frana Verbica dne 14. t. m. je vodil šentpeterski župnik g. Petrič. Po blagoslovljenju trupla pred bišo žalosti je zapel dijaški pevski zbor I. državne gimnazije pod vodstvom prof. Bajuka žalostinko: »Človek, glej življenje svoje!«, nakar se je razvil veličasten pogreb. Pred krsto so šli gošenci Marijanišča in dijači I. drž. gimnazije pod vodstvom svojih profesorjev; med pogrebi, katerih je bilo silno veliko, smo videli bivšega deželnega predsednika dr. Brejca, univerzitetnega rektorja dr. Aleša Ušeničnika z mnogimi univerzitetnimi profesorji, dalje smo opazili poslanca Gostinčarja in Sušnika; zelo veliko duhovnikov, na čelu jim kanoniki dr. Čekal, Stroj in dr. Opeka; posebno častno so pa bile zastopane naše zadrage, v katerih se je rajnik zelo udeleževal: Zadržno zvezo in Gospodarsko zvezo so zastopali preds. Gosp. zveze prof. Remec, ravnatelj E. Legat in tajnik A. Kralj, Zadržno gospodarsko banko njen predsednik dr. J. Mohorič, Vza'emo posojilnico njen predsednik Ign. Zaplotnik in ravnatelj Orehek, I. ljublj. delavsko konsumno društvo njegov predsednik Fr. Kremžar; zelo mnogoštevilno so izkazali svojemu rajnemu stanovskemu tovarišu zadnjo čast srednješolski profesorji na čelu jim nekdanji rajnikov gimn. ravnatelj prof. Andrej Senekovič in ravnatelj zavoda sv. Stanislava dr. Koritnik. V lepem številu so se poslovlili od svojega profesorja nekdanji njegovi učenci. Katoliško narodno starešinstvo se je polnoštevilno udeležilo pogreba svojega tovariša. Pred železniškim prelazom je dijaški pevski zbor zapel »Blagor mu«, nakar se je večina pogrebcev poslovila od rajnika.

lj 50 letnica Glasbene Matice v Ljubljani. Danes zvečer ob osmih v Filharmonični dvorani javno predavanje dr. Jos. Mantuanija: Delovanje Glasbene Matice in njen pomen za razvoj slovenske glasbe. — Vstop prost, pobirajo se le prostovoljni prispevki v kritje stroškov, odnosno za Glasbeno Matico.

lj Poroka. Včeraj se je poročil okrajni glavar dr. Rudolf Steinmetz-Sorodolski z gđ. Olgo Verbajsovo, oboje iz Ljubljane. Poročal je g. knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič.

lj Družabni klub vabi svoje člane in po njih vpelane goste na družabni večer, ki se vrši v petek (ne v soboto), dne 15. t. m. ob 20. uri v Srebrni dvorani hotela Union. Na sporedu je zanimivo predavanje. — Predsednik.

lj Diskusija o načrtu kazenskega zakonika. Predavanje g. odvetnika dr. R. Krivica: »Silobran in nujna sila« se vrši v soboto, dne 16. t. m. točno ob pol 5. uri popoldne v pravosodni palači št. 79 in ne v petek, kakor je bilo to včeraj pomotoma naznanjeno.

lj Krekova prosveta ima prihodnjo nedeljo ob pol 6. uri zvečer skioptično predavanje. Predava msgr. Steska: O začetku krščanstva. K obilni udeležbi vabi odbor.

lj Organizacija javnih nameščencev somišljenikov SLS. Danes ob 8. uri zvečer odborova seja. Stari trg 2-I. Prosim vsi! Predsednik.

lj Drobne vesti. V hiši Ivane Bobek v Streliški ulici št. 8 je gorelo v shrambi I. nadstropja. Precej na pomoč poklicana mestna požarna brambra je ogenj pogasila. Škoda je požar povzročil 8000 kron, katera je krila po zavarovalnici pri »Assicurazioni Generali«. — Povožena je bila in težko pokškodovana na levi nogi l. 1890 v Rovtavi rojena Pavlina Bertonec. Ponesrečenko so prepeljali v bolnišnico. — Delavcu Ivanu Špelcu v kemični tvornici je odtrgal stroj tri prste desne roke. Prepeljali so ga v bolnišnico. — Na Vodnikovem trgu je bila ukradena Rozi Brodarjevi iz žepa usnjata, rjava denarnica, v kateri je bilo 800 K denarja. — Zimski sukunji vredni 1500 kron in 2000 K vredna žepna ura je bila ukradena blavcu Lovru Smerajcu. — Ko je šla 12. t. m. ob pol 8. uri zvečer 16letna Emilija Kalar po Privozu domov, jo je napadel in zagrabil za vrat neznan možki. Kalarjevi se je posrečilo, da se je iztrgala neznanca in mu ušla. — Štirim delavcem tesarja Franca Rav-

niharja v Linhartovi ulici je bilo ukradenega ravnega blaga, vrednega 13.244 K. — Iz ljubljanskega policijskega okoliša je izgnan Zagrebčan Jožef Cvetko, zlatar po poklicu, kateri je bil zaradi hudodelstva tatvine in drugih deliktov že večkrat kaznovan. — Vlakovodji drž. železnice Francu Šušterju je bila ukradena denarnica, v kateri je imel 1440 kron denarja.

lj Koncert. Od danes naprej vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni »Tratnik« na sv. Petra cesti št. 25. Začetek ob pol 21. do pol 1. ure ponoči. Za obilen obisk se priporoča L. Tratnik. 5330

Cerkveni vestnik.

Papežev nagovor v tajnem konzistoriju.

Dne 11. t. m. se je vršil v Rimu prvi tajni konzistorij pod sedanjim papežem Pijem XI. Ob tej priliki je imel sv. oče daljši nagovor, iz katerega posnemamo nekaj glavnih točk.

Predvsem se je sv. oče v vznešenih besedah spominjal svojega prednika Benedikta XV. in naglasil težko breme nasledstva. Potem je prešel na najvažnejše svetovne dogodke in izvajal:

Zveza narodov se bo morala po vsej priliki v kratkem zopet pešati s Palestino. Nadaljujoče korake našega prednika, bomo tu storili svoj dolžnost in podali protest. »Nos volle ut cum maturitas palestinae ordinandae venerit ecclesiae catholicae Christianisque universis ibi salva ed incolunia iura sint.« Vpoštevajoč tako očitno prevladujoče pravice katoliške cerkve v Palestini in zavedajoči se naše dolžnosti, ki nam jo nalaga naše apostolsko poslanstvo, moramo hoteti, da se te pravice zavarujejo ne samo nasproti izraelitom in nevernikom, ampak tudi nasproti pripadnikom katere si bodi druge vere, sekte ali naroda.

Potem je papež prešel na položaj v Mali Aziji in predložil stisko tamkajšnjih narodov. V Carigrad je odpotoval poseben pooblaščenec sv. stolice z nalogo, da skuša storiti za pomoči potrebne, kolikor največ mogoče. Bog daj, da bi se kmalu povrnilo kraljestvo pravice in ljubezni, ki ga oznanja sv. Cerkev.

Ni manjših skrbi nam ne povzroča — je nadaljeval papež — pogled na ruske pokrajine, kjer niso le omejene verske in državljanske svoboščine, marveč kjer lakota in kužne bolezni kose prebivalstvo in zlasti najslabotnejše in nedolžne žene, starce in otroke. Ako nihče, ki ima srce, spričo tega pretresljivega prozora ne more ostati hladen, more to tem manj skupni oče narodov. Zato smo nadaljevali in bomo nadaljevali tudi v bodoče od našega prednika začetno delo ljubezni. Kar ne premore naše uboštvo, naj dodajo katoličani vsega sveta in ves kulturni svet.

Nato se je sv. oče pečal z nevzdržljivim položajem, ki je po vojni nastal med narodi, omenil razne mednarodne konference, ki hočejo stvari urediti, in opozoril na svoje opomine in prizadevanja, da se to posreči. Gospodarski položaj v Evropi se je v zadnjih mesecih še znatno poslabšal. Sedaj se napoveduje nova mednarodna konferenca v Bruslju. Tako si brez prestanka slede sestanki za sestankom, a vsi ti sestanki bodo ostajali brez koristi in bodo povzročili grenko in nevarno razočaranje med ljudstvi, dokler se vlade ne odločijo, da tehtajo razloge pravičnosti z razlogi ljubezni, kar bo končno prineslo korist tako zmagovalcem kakor premaganecem. Upamo, da bo poslanstvo miru in ljubezni, ki ga izvršuje Cerkev, mnogo doprineslo za pomirjenje in obnovo družbe. Želimo, da bodi naše delo tako, kakor sta ga v blagor vesoljnega katoličanstva razvijala naša neposredna prednika, katerih eden si je postavil za cilj, da vse prenovi v Kristusu, drugi pa ni nehal opominjati ljudi h krščanskemu miru. Ta dva programa papeštva hočemo spojit na način, da se more naše geslo glasiti: mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem. Več o tem bomo govorili v eniklikih, ki jo za božič in novo leto pošljemo škofom vesoljnega katoliškega sveta.

Prosveta.

prkuz iz zgodovine umetnosti. Naslednje predavanje dr. Vojeslava Moléna o svetovni umetnosti helenizma se vrši v soboto dne 16. dec. ob 6. uri v zbornični dvorani biv. deželnega dvorca s skioptičnimi slikami. Vstopnice za posamezna predavanja po 5 Din, za ves cikel pa 30 Din pri Tiskovni zadrugi in Novi založbi.

pr Ljudska vzgoja in ljudska visoka šola! Akademski mladina, ki je spoznala potrebo vzgoje in izobraževanja našega ljudstva, to je našega kmeta in delavca, sklicuje za petek dne 15. decembra 1922 (petek) ob 8. uri zvečer sestanek v slavnostni dvorani na univerzi s sledečim dnevnim redom: 1. Nekaj misli o ljudski vzgoji in o ljudski visoki šoli (Zgodič Franjo). 2. Porazgovor o rosičnem delu med ljudstvom. Na ta sestanek se vabijo vsi, ki se za to važno nalogo današnje dobe zanimajo, zlasti pa še zastopniki vseh delavskih, kulturnih, izobraževalnih in mladinskih organizacij, da spoznajo potrebo in možnost delovanja med najširšimi plastmi našega naroda.

pr Na sinfoničnem koncertu, ki se vrši v soboto, dne 16. t. m., ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union, se izvajajo skladbe izključno slovenskih komponistov. Zdržena orkestra Glasbene Matice in gledališča, nastopita pod vodstvom kons. prof. K. Jeraja in to v polni zasedbi 64 godbenikov. Prva točka sporeda je prijazna, ljubka, odlično v narodnem koloritu pisana Ipavčeva Serenada za godalni orkester. Serenada ima 4 stavke, na koncertu se izvaja njen I. stavek. Kolikor je nam znano, je to drugo izvajanje te serenade v Ljubljani. Naslednjo točko tvori Premrljova Božična suita za veliki orkester. Suita ima 4 dele, na našem koncertu se izvajajo prvi trije in to prvič javno. Božično suito prištevamo k najboljšim orkestralnim skladbam našega marljivega komponista Stanka Premrlja, ter se celotno delo odlikuje po izredni prirodnosti in lahkem umevanju. V prvem stavku nam

skladatelj opisuje adventno razpoloženje — pričakovanje Odrašenika. II. stavek nam slika veselje o Božiču, ob rojstvu Zveličarjevem, dočim je III. stavek zamišljen v obliki pastoralnega Scherza. Tej skladbi sledi Antona Lajovica Adagio za veliki orkester. Ta skladba je pisana popolnoma v stilu klasičnega Rondo. Komponirana je bila leta 1908 ter jo je Lajovic posvetil svojemu učitelju Mateju Hubadu. Predelava za 4 ročni klavir je izšla v Novih Akordih. Po odmoru se izvajajo Karla Jeraja Lepa Vida, Škerjančevi odlomki iz godbe k Zlahtnemu meščanuc in Trije Adamičevi plesi za veliki orkester. O teh točkah pa jutri. Predprodaja vstupnic se vrši v Matični knjigarni na Kongresnem trgu, kjer je na razpolago tudi podrobni spored.

pr Zveza pevskih zborov v Ljubljani naznaja, da je Pevski koledar za leto 1923 dotiskan. Ce-

na izvodu 10 Din. Razpošilja ga Zvezna tiskarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Društva naj koledar naroče za ves zbor obenem, da si na ta način prihranijo nekaj poštnih stroškov. Sezite po njem!

Orlovski vestnik.

Odborova seja Šentjakovskega »Orlac« se vrši v soboto točno ob 8. uri zvečer v prostorih »Prosvetec«.

Polzvedovanja.

Nekde je v vlaku, ki je vozil 6. t. m. zvečer iz Ljubljane na Gorenjsko, vzel v Podnartu pototoma 1 zavitek s 100 praznimi škatlicami iz kartona. Lastnik naj se pisмено javi pri »Zeb-ljarski zadrugi« v Kropi.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Baro-meter v mm	Termo-meter v C	Relativna vlažnost v %	Nebo, veter	Padavine v mm
13. 12. 21 h	745.4	0	0.8	d. obl. jug	—
14. 12. 7 h	746	— 3.5	0.5	megla	—
14. 12. 14 h	744.6	2	1.6	jasno	—

NAROČAJTE »SLOVENC«.

OSRAM
ŽARNICE
kupuje in vporablja
celi svet

Abiturijent I. 1922

isče službe. Razume deloma tudi italijansko in francoščino. Ponudbe prosim na »ZANESLJIV« pošta Del. Legatac.

KONTORISTINJO

izurjeno stenotipisko z dovršenim znanjem slovenske in nemške stenografije, z večletno prakso in dobro splošno izobrazbo

ISČE VEČJE PODJETJE

za Maribor pod zelo ugodnimi pogoji. — Ponudbe z referencami in prepisi spričeval ter zahtevki na Poštni predal št. 83, Ljubljana. 5253

Kancelist

isče službe za popoldanske ure (od 15. ure dalje). Prevzame event. vsakovrstna statistična in druga dela tudi na dom. Nastop službe in plača po dogovoru. Ponudbe prosi na upravo lista pod šifro »J. P. 24.«

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti
PALMA
kaučuk potpetnike in potplate

PRODAM dobro ohranjen

„BREK.“

Več povedo v Dravlah št. 34. Istotam napreda 1000 kg sena.

Družba »Ilirija« Ljubljana, Kralja Petra trg 8

prodaja bukova drva

na drobno in debelo. Zaganje drv Dostava na dom. Telefon štev. 220.

Turške srečke

po 400 zlatih frankov, najboljši pod mednarodnim imenstvom in mednarodno kontrolo stoječi papirji, grajo do 1. 1974. z vedno večjo gotovostjo, v-ako leto šest žrebanih z glavnimi dobitki po 400.000 in 200.000 frankov v zlatu in mnogo drugih dobitkov, vsaka srečka zadene, prodaja zamenja za blago ali živež samo radi slabe plače drž. uradnik. Pisma pod »Ugodno«, poštnoležje, Ljubljana.

Novosti!

Za damske plašče v veliki izbiri.

A. & E. Skaberné Ljubljana Mestni trg 10

CART

kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih Naftomazilo, ki je brez duha in ne muže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 5 Din, pri TANKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.

Naprodaj: FOTOGRAFIČNI APARATI: RAT 10 X 15 Dopp. Anastigmat »Hekla«, malo rabljen, s kasetami. — Več nevezanih letnikov »DOM in SVETA«. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod številko 5365.

Divjačino

JELENE, SRNE, ZAJCE, JEREVICE, FAZANE, DIVJE KOZE, KLJUNAČE ITD.

kupuje vsako množino in plača po najboljših cenah

E. VAJDA

ČAKOVEC: MEDJIMURJE Izvoz divjačine in perutnine.

Brzjavaj: VAJDA ČAKOVEC. Telefon interurban štev. 59.

Medved

otroška igrača, veliki, malo rabljen, ceno napredaj. Naslov v upravnistvo Slovenca pod štev. 5403.

Prenovljevanje in popravo

GRAMOFONOV

in drugih godbenih strojev izvršuje strokovno in ceno delavnica za precizno mehaniko

A. Rasberger, Ljubljana, Sodna ul. 5. — Dobijo se posamez. deli.

S potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom prežaloostno vest da je naš srčno ljubljeni soprog in najboljši skrbni oče, gospod

Ivan Jerman

posestnik in trgovec

danes zjutraj ob 5. uri, po kratkem trpljenju, previden s svetimi zakramenti izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nenadomestljivega soproga in očeta se bo vršil v soboto dne 16. decembra 1922 ob 10 uri dop. na pokopališče k sv. Marjetli.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin.

V RADOMLJAH, dne 14. dec. 1922.

Ivana Jerman
soproga

Mimi, Ivan, Slavko in Elica
otroci

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Za Božič

Za Božič

Velika izbira različnih bonbonov, keksov, čokolade, obeskov za božično drevo od najpreprostejših do najfin. vrst.

Na novo došla specialiteta »ORION« pri trdkih

JOSIP VITEK

trgovina s konditi Ljubljana, Krekov trg 8 zraven Mestnega doma. Bomo na dobelo.

Žagar

vesten, več vseh poslov na žagi se išče. — Oferte poslati na upravnistvo lista pod »Žagar 303.« 5377

Za božično darilo

in NOVO LETO je več novih modelov lično izdelanih sportnih vozičkov za otroke poceni na razpolago. »TRIBUNA« tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta štev. 4.

Strojne tovarne in livarne, d. d. v Ljubljani naznanjajo prelužno vest, da je njen velezaslužni upravni sveinik in učitelj vajeniške šole, gospod

Franc Verbic

kr. gimn. profesor

dne 12. decembra po dolgi boleznii preminul.

Požrtvovalnemu možu ohranimo časten spomin!

V LJUBLJANI, dne 14. decembra 1922.

Upravni svet strojnih tovarn in livarn d. d.

Po kratkem trpljenju je danes boguvdana za vedno zatisnila svoje blage oči naša zlata mamica, soproga, sestra, tašča in babica, gospa

Katarina Grošelj roj. Vilfan

soproga višj. pošt. kontrolorja v p.

V soboto, dne 16. t. m. bomo spremili blagopokojno iz hiše žalosti, Rimska cesta 13 ob pol 4. uri popoldne na bridko zadajo pot k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. decembra 1922.

JERNEJ GROŠELJ, višji pošt. kontrolor v p., soprog: prof. RUDOLF GROŠELJ, MICI GROŠELJ, učiteljica, Dr. PAVEL GROŠELJ, otroci. — JOSIP VILFAN, prokurist kranj. industr. družbe, brat. — DAVORINA GROŠELJ roj. Karlin, sinaba. BOŠTJANCEK, vnuček.